

Lúč nádeje pre budúcnosť

V novembri 1988 oslávila Universita di Bologna 900. výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti udelila významným osobnostiam rôznych vedných disciplín a spoločenského života čestný doktorát. Jedným z nich bol Slováč Alexander Dubček. Na predchádzajúce ocenenie nadviazala Fakulta politických vied tým, že premenuje park vo svojom areáli a sálu zimnej záhrady Dubčekovým menom (Giardino di Dubček a Sala di Dubček). Pri tejto príležitosti 22. septembra 1993 odhalia v parku aj bustu Alexandra Dubčeka v prítomnosti predsedu Národnej rady SR Dr. Ivana Gašparoviča.

Jedným z najbližších priateľov A. Dubčeka bol Talian, Bolončan Vittorio Caffeo. Po roku 1989 trávil Dubček dovolenku práve v jeho spoločnosti, ba priamo v jeho rodine, ktorá ho považovala za svojho člena. V prostredí, ktoré bolo Alexandrovi Dubčekovi také blízke, mi Vittorio Caffeo poskytol nasledovný rozhovor.

★ Kde hľadať začiatok vášho priateľstva s Alexandrom Dubčekom, čo ho podnieťilo?

– Náš vzťah sa začal rozvíjať vlastne v ilegality. Bolo to v 70-tych rokoch, keď ma zaujímal osud človeka, ktorý bol v roku 1968 takmer najznámejšou osobnosťou na celom svete a zrazu sa dakde stratil. Pripadalo mi to neuveriteľné, že takýto hodnotný politik s ľudským rozmerom náhle zmizol z verejného života. Jedinou správou, ktorú som získal, bola informácia, že pracuje ako robotník. Málo ľudí vedelo, že aj počas politickej perzekúcie písal štúdie, v ktorých zostali zaznačené závažné myšlienky o možnostiach spoločenského vývoja. Hľadal som preto možnosti, ako získať tieto práce. Keď sa mi to podarilo, poskytol som ich v Taliansku na publikovanie. Ťažkosť, ktoré bolo treba prekonávať, formovali náš vzájomný vzťah, ktorého základom bola dôvera. V tom čase ma fascinovalo, ako tento človek aj v obmedzených podmienkach a obmedzených spoločenských kontaktoch pracoval pre jediný cieľ – pre slobodu svojej vlasti.

★ Čím na vás Dubčekova osobnosť najviac zapôsobilá?

– Z tohto všetkého, čo bolo na ňom možné obdivovať a uznávať, kladiem na prvé miesto skromnosť. A myslím si, že by nemalo zostať iba pri tomto konštatovaní. O tom by mali písať novinári a spisovatelia. Jeho skromnosť by totiž mala byť príkladom pre mladé, nové generácie.

Uvediem niektoré príklady. Robil si výčitky z toho, že v čase, keď vaša krajina má problémy, on trávi dovolenku v Taliansku. Darom som ho ubezpečoval, že je u priateľa... obával sa, že to ľudia doma nepochopia. Keď sme minulý rok cestovali do Talianska, na hranici s Rakúskom stál rad áut, ktoré čakali na colné vybavenie dobrých 40 minút.

Pri kontrole našich dokladov ho službukonajúci muži z pasovej kontroly spoznali a povedali mu: „Pán predseda, veď vy ste nemuseli čakať v rade!“ A on im odpovedal: „Prečo? Veď idem na dovolenku ako všetci ostatní.“ To bol presne

on. Rozhodne by sa malo verejnosti prezentovať, že sa nikdy neusiloval získať moc.

★ Nie je to paradoxné, že štátnik takého formátu, akým Dubček bol, dostáva ocenenie až po smrti?

– Máte pravdu. Bol to veľký štátnik s prirodzenou inteligenciou. Azda sa dakomu zdalo, že mu chýba imidž štátnika, ak hľadal v jeho vystupovaní nadradenosť či odmeranosť. Možno sa jeho ľudské vystupovanie nie vždy akceptovalo. My, Taliani, sme o ňom hovorili, že

to bol „lúč svetla a nádeje do budúcnosti“. Som hrdý na to, že my, Taliani, sme ho ocenili v predstihu, počas jeho života, že sme dobre rozoznali jeho úžasné ľudské kvality, ktorými obohatil život aj politiku.

★ O počtách, ktoré dostal Alexander Dubček v Bologni v roku 1988, sme vtedy vedeli pomerne málo...

– Bola by to chyba, ak by Slováci aj Česi o tom nevedeli viac. Som presvedčený, že Taliani poznali Dubčeka lepšie než jeho krajanovia či rodáci. Pri vyslovení mena Dubček sa automaticky vybavila jeho vlasť – Československo. Mnohí Taliani sa začali práve prostredníctvom neho intenzívne zaujímať o vašu krajinu, no najmä o Slovensko, ktoré predtým takmer nepoznali.

★ Chcem upozorniť našich čitateľov, že celý tento rozhovor netreba prekladať. Otázky kladiem v slovenčine a pán Caffeo odpovedá v češtine. Kedy ste sa naučili po česky?

– Bol som v Československu ako utečenec, študoval som tam a prostredníctvom vzdelávania som poznal aj kultúru, aj ľudí.

★ Potom ste znalosť reči využili v kontaktoch s Alexandrom Dubčekom. Máte v súčasnosti ďalšiu príležitosť využiť svoje znalosti?

– Na Slovensku, v Trenčíne, vyvíjam podnikateľskú aktivitu. Nadväzujem na Dubčekovo úsilie, lebo on sa veľmi snažil priviesť práve na Slovensko zahraničných podnikateľov. Venoval tomu počas svojich zahraničných pracovných ciest pomerne veľa času. Úcta a uznanie, ktoré mal u nás v Taliansku, boli pre mnohých tou najlepšou zárukou investovať v jeho rodnej krajine. Chcem preto nadviazať na vzťah,

ktorý sa medzi Talianskom a Slovenskom vytvoril cez osobnosť Alexandra Dubčeka.

Na záver rozhovoru som si prezerala fotografie z dovoleniek Alexandra Dubčeka u Caffeoovcov. Veľmi sugestívny komentár mi k nim rozprávala Vittoriova mladšia dcéra Candida. Z každej jej vety sálal hlboký obdiv, ľudské teplo. Dubček – povedala to lapidárne – to bola predovšetkým čestnosť, skromnosť a tolerantnosť. Takto si ho zapamätali nielen v Taliansku, ale všade, kam tento človek ľudskej tváre zavítal.

JANA MIKLOVIČOVÁ
Snímky archív